

HET ZEEGEVOEL

Stadsarchief Oostende

De zee doet iets met een mens. Geen sterveling blijft onbewogen bij het geweld van een storm, de rust die een verre einder uitstraalt, de oneindige dieptes die voor mensenogen onzichtbaar blijven... In deze rubriek gaan we op zoek naar de relatie tussen mens en zee.

VAN PUIZESCHIETERS, SCHUFERLUTEN EN DIKKE NEKKEN

In het najaar van 2010 startte de provincie West-Vlaanderen met een mondeling geschiedenisproject over vissersvrouwen. Langs de hele Belgische kust werden verhalen en getuigenissen gesprokkeld van in totaal 27 vissersvrouwen.

Deze mondelinge bronnen vertellen ons niet alleen wat het leven als vissersvrouw betekent, ze werpen onder andere ook een licht op de vermeende verschillen in mentaliteit tussen de Belgische vissershavens. De Belgische kust strekt zich uit over amper 67 kilometer, maar toch zijn er significante verschillen in mentaliteit tussen de vissersgemeenschappen van de Westkust, de Oostkust en Oostende. Noem een Blankenbergenaar geen Oostendenaar en verwar een Zeebrugger niet met een Pannenaar! Elke vissersgemeenschap is fier op zijn eigen identiteit.

DE SPAARZAME WESTKUSTVISSER, MYTHE OF WAARHEID?

Zo zou de Westkust bekend staan om zijn spaarzaamheid. De vissers uit De Panne, Oostduinkerke en Nieuwpoort varen doorgaans met kleine scheepjes en gebruiken deze lange tijd. De vrouwen sparen ondertussen voor een huis en auto zodat hun echtgenoot tegen zijn vijftigste levensjaar kan stoppen met varen. Typerend was de panneboot, een historisch type kleine vissersboot uit De Panne. Bij gebrek aan haven werd die na het vissen op het strand getrokken. De bijnaam *puizeschieters* hebben de Pannenaars – half visser, half boer – dan weer te danken aan het feit dat ze tijdens het vissen hun behoefte in een emmer of *puize* deden, om later met de inhoud van die *puize* hun akkers te bemesten.

■ Vissers zijn gekend omwille van hun zwijgzaamheid. Toch wordt in de marge van de visserij heel wat afgepraat en hangen er rond elke vissersgemeenschap vooroordelen. Zo zouden vissers van de Westkust spaarzaam zijn, die van Oostende levensgenieters en de Oostkustvissers ondernemend. Hier een historisch sfeerbeeld van Nieuwpoortse vissers op een rustiger moment (Collectie D.Moeyaert)

OOSTENDENAARS ALS ONSTUIMIGE LEVENSGENIETERS

De Oostendenaar is het meest omstreden en kan vaak op weinig sympathie rekenen bij andere vissersgemeenschappen. De vooroordelen zijn talrijk. Oostendenaars zijn *schuferluten*: sociale gevallen, dieven, zwijnen en vechtersbazen... Eens aan boord, en zolang ze de wal niet zien, blijkt echter dat het aangename mensen en goede werkers zijn.

Wat ook vast staat, is dat een Oostendenaar graag de bloemetjes buitenzet. Onder het adagium 'op is mooi' trekt hij met zijn vrouw naar het casino of Het Witte Paard. Ook verwent hij graag z'n vrouw, die dan pronkt met de gekregen juwelen en kledij.

ONDERNEMENDE ZEEDUIVELS...

De Oostkust, waar Blankenberge, Zeebrugge en Heist de belangrijkste gemeenschappen vormen, sluit qua mentaliteit meer aan bij Nederland. Net als onze noorderburen zijn het echte ondernemers. Ze willen vooruit. Iedere 8 à 10 jaar investeren ze in een nieuw en groter

schip, met meer PK. Deze ondernemingszin legt hen geen windeieren. Ze kunnen zich een chique slee permitteren waarmee de vrouwen hun echtgenoten aan de kaai kunnen droppen. Soms worden ze hierdoor als dikke nekken bestempeld. Van de Zeebrugse vissers wordt tot slot ook al eens verteld dat het *zeeduivels* zijn. Hoe meer het stormt, hoe liever ze in zee gaan.

MAAR FINAAL: ÉÉN GROTE FAMILIE!

Iedere gemeenschap heeft zijn eigen identiteit en een eigen imago. In hoeverre dit imago overeenstemt met de werkelijkheid is niet altijd even duidelijk. Een grote korrel zout is aan te raden. De verschillen tussen de vissersgemeenschappen zijn immers gauw vergeten wanneer een gemeenschappelijk doel wordt nagestreefd. Zo verenigen visserijbetogingen alle Vlaamse vissers. En ook wanneer een vaartuig schipbreuk lijdt of wanneer iemand *op zee blijft*, speelt afkomst geen rol. Dan is de visserij één grote familie en wordt meegeleefd met de nabestaanden.

Benoit Strubbe